

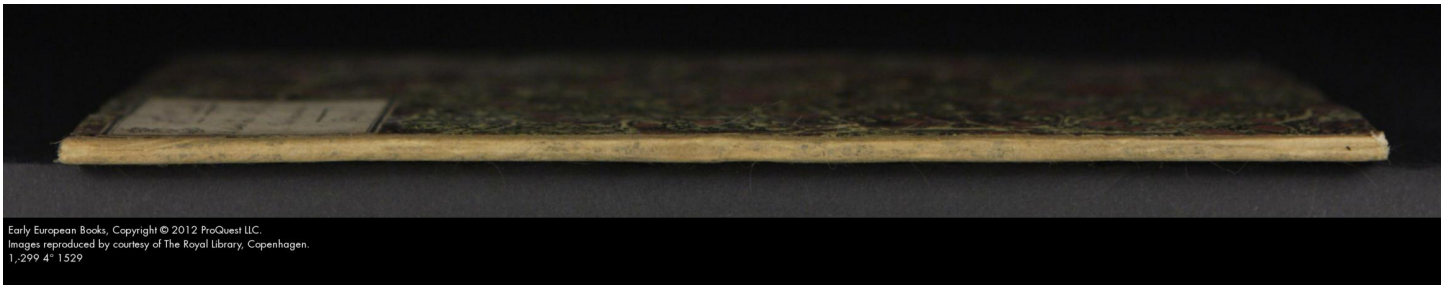

F. J. Payneck.

de dicto Paul. Eph. IV., 24.

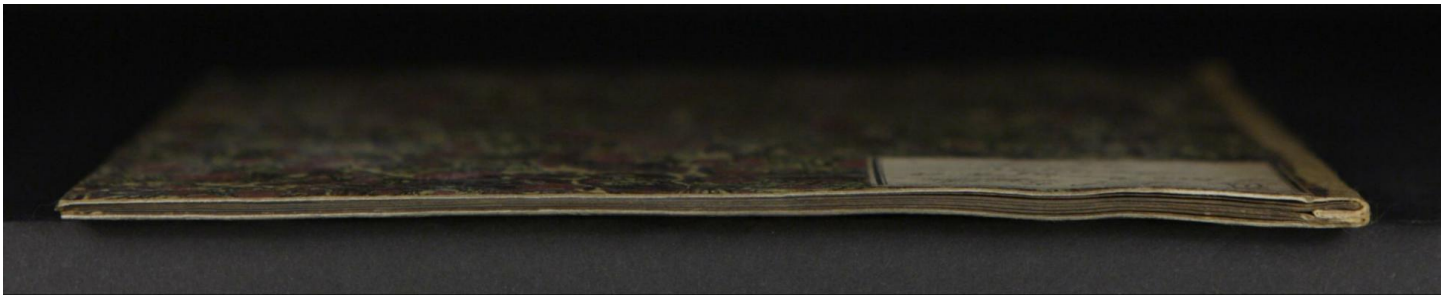
Diss. exegetica.

Rost. 1627

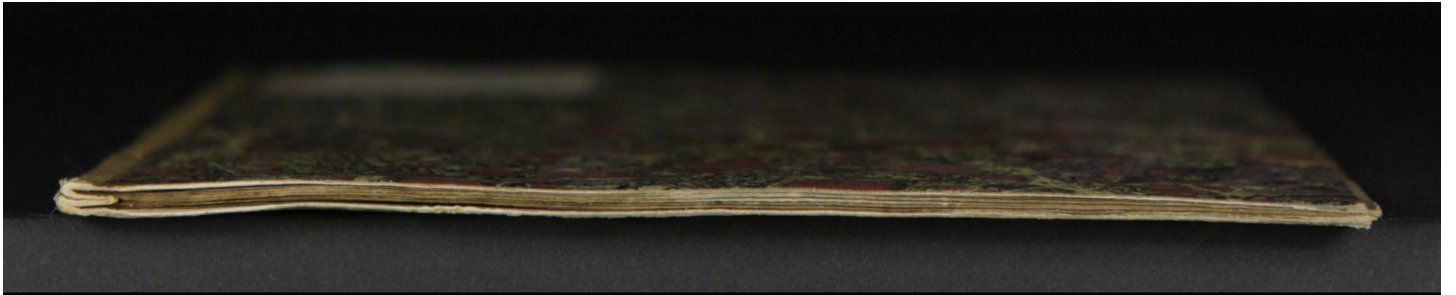

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,299 4- 1529

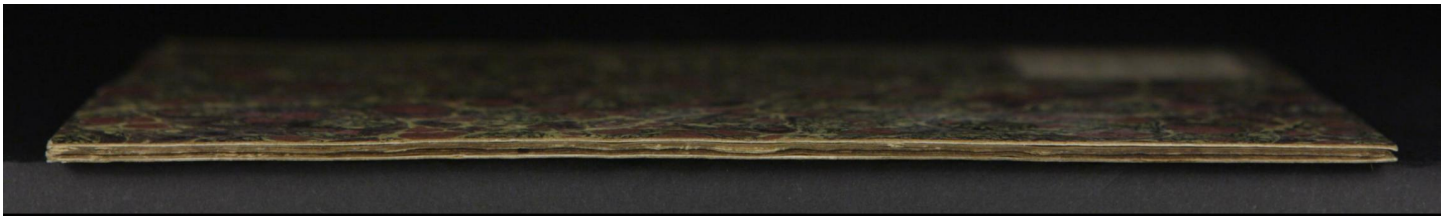

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,299 4° 1529

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,299 4° 1529

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,299 4° 1529

1-299-4

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 1 4°

1 1 01 0 4 01529 0

+ REX

7

Ἐξήμις

Dicti Paulini Ephes. 4. v.24.

Ex quo tractatur locus

DE

IMAGINE

DEI IN HOMINE ANTE

lapsum, in lapsu, & post

lapsum :

Quam sub auspicio

D. T. O. M.

P R Æ S I D E

JOHANNE TARNOVIO,

S. S. Theol. Doctore, ejusdemq; in Acad.

Rostoch. Professore,

Ventilendam proponit exercitij gratia.

F E R D I N A N D U S P. P A Y N G K.

add. 5. Maj, boris pomeridianis.

R O S T O C H I

1064

Ex officinâ Typographicâ JOACHIMI PEDANI,

Acad. Typog. Anno M DC XXVII.

*Viro admodum Reverendo, Clarissimo, auctori-
tate & religionis sinceritate eminentissimo,*

**Dn. CASPARO ERASMI BROCH-
MANN O**, S. S. Theol. Doct. eximio, ejusdemq̄ in
Academia Haffnienti Professori dignissi-
mo, promotori suo magno.

NEC NON

Clarissimo & excellentissimo viro,
Dn. THOMAE FINCKIO, Phil. &
Med. Doct. celeberrimo, ejusdemq̄ Pro-
fessori eximio.

*Dn. Mæcenatibus, patronis, fautoribus & praece-
ptoribus suis summi honoris & observan-
tia cultu prosequendis,*

In sui ulteriorem commenda-
tionem, hanc disputationem
Theologicam, à se conscri-
ptam,

dicat, consecrat & offert,

Ferdinandus P. Payngk.

A. I. C. D. N.

THESIS I.

Uod angelo Ecclesia Ephesina Deus in
memoriam revocat Apoc. 2. v. 5. id sanè omnes
nos hodie animo singulis horis revolvamus o-
portet. Μνημονεύει εἰς (inquit Deus) τὸ θεῖον ἔργον
καὶ τὰς ἁμαρτίας, καὶ μετανοήσων, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα
τοῦ ἁγίου. Quae verba licet de penitentiâ Eccle-
siae Ephesinae praecipuè intelligenda, tamen ad locum, de quo su-
mus acturi, & ita ad usum nostrum commodè possunt appli-
cari.

II.

Nam primos nostros parentes Deus creavit in sanctita-
te & justitiâ secundum imaginem suam Gen. 1. v. 27. Sap. 2.
v. 23. Col. 3. v. 10. in paradiso voluptatis constituit, Gen. 2.
v. 8. cum dominio super creaturas corporeas, Gen. 2. v. 16. 17.
& libero arbitrio ad faciendum bonum & fugiendum ma-
lum, Sir. 15. v. 14. omnia eo fine, ut creatori laudes hymnosq;
canerent.

III.

Sed Diaboli astutiâ, 2. Cor. 11. v. 3. invidiâ Sap. 2. v. 24.
seductione 1. Tim. 2. v. 14. homicidio & mendacio, Job. 8. v. 44.
hominisq; inobedientiâ & delicto, Rom. 5. v. 17. 19. & consen-
su, Gen. 3. v. 6. lapsi pro dolor, in peccatum, & nos in illis, i-
stam imaginem, ista bona amissimus, unde postea omnia mala
extiterunt. Hinc Augustinus: Ab initio sancti & justii er-
amus. quoties dico, eramus, toties ingemiscamus, quod thesau-

ros incomparabiles amissimus. Homo natura sua nobilitate, quam in creatione sua acceperat, primus fuit inter creaturas corporeas: post mobilitate sua cadens peccato, factus est ultimus inter omnes creaturas: nec mirum, quia cum omnes alie creaturae suam stationem servant, nec ab ordine ipsis a creatore praestituto declinent, solus homo peccando a Deo recessit, & seipsum corrupit.

IV.

Cognoscimus nunc nostra, cum ea, quae in potestate habuimus, amiserimus, bona, ab quantum mutati ab illo! sane perditum boni subinde augent memoriam praesentia mala. Nunc omnis cogitationis imaginatio cordis humani mala omni die, Gen. 6, v. 5. imò si ponderemur in statera, nos ipsa vanitate leviores essemus, Psalm 62, v. 10.

V.

Hujus memores unde exciderimus boni, nos vult esse Deus, ut agnoscentes nostram peccatis inquinatam naturam, peccatorum veniam ab ipso precemur, faciamusque opera nostra renovatione digna. Sic futurum ut vincentibus detur lignum vitae, quod est in paradiso Dei nostri, Apoc. 2, v. 7.

VI.

Proposuimus itaque, cum Deo hac dissertatione de Dei imagine agere ex Eph. 4, v. 24. eruentes inde imaginis Dei in bomine indolem 1. ante lapsum, 2. in lapsu, 3. post lapsum: ad quod adsit nobis Deus sua gratia, Amen.

VII.

Insignis est parabola, quam attulit Dominus noster Jesus Christus, Luc. 15, v. 11. ad finem capituli, de filio prodigo. Ut autem varia expositio, ita nec illa inconcinna est, quando de imagine Dei explicatur. Creavit enim Deus duos filios. Alterum Angelos, etsi Angeli non conveniant ex omni parte cum
senio-

seniore filio, tamen docendi gratia vocabimus nunc Angelos seniore
 Dei filium (verba sunt Brent. hom. 10. in 15. Luc.) Alterum Adamum, hic junior est Dei filius, quem imagine
 sua propria ornatum, collocavit in paradysum, tanquam pa-
 ternam hereditatem, ut pro libertate arbitrii administraret
 eam. Paulo autē post Adam bona sua nō quidem convivio vini,
 sed pomorum ita dilapidavit, ut non se tantū, sed etiam omnes
 suos posteros in varia calamitatum genera conjecerit. Actā
 autem pœnitentiā, dum se consolatur semine promisso, Deus
 ipsum, & totum genus humanum in gratiam recepit. Stulam
 priorem amissam in baptismo quodammodo induit, Tit. 3. v. 5.
 2. Cor. 3. v. 18. Colof. 3. v. 9. annulo & arrabone spiritus obsi-
 gnavit 2. Cor. 1. v. 22. ac pedes idoneos ad preparationem Evan-
 gelij pacis fecit, Ephes. 6. v. 15.

VIII.

Hanc imaginem Dei paulo accuratius consideraturi, ne-
 cesse est observemus vocabuli imaginis homonymiam. Est e-
 nim duplex imago Dei; una naturalis in solo filio Dei, Colof. 1.
 v. 15. Rom. 8. v. 29. Heb. 1. v. 3. Altera gratuita, quæ in nobis
 est Eph. 1. v. 6. Rom. 5. v. 15. I. Pet. 5. v. 10. & de qua nobis hic
 sermo. Alij hic distinguunt imaginem Dei in perfectam &
 imperfectam: sed nos ita non loquimur, cum talis locutio non
 inveniatur in Scripturâ Aliàs vocabulum imaginis usurpa-
 tur, vel pro qualicunq; externâ specie Apoc. 13. v. 14. vel pro
 formato ad imitationem alterius, sic duo sibi similes, alter al-
 terius imago dicitur; item Heb. 10. v. 1. opponuntur sibi invi-
 cem οὐκ ἴσταν ἑαυτῶν, &c.

I.

IX.

Quæritur autem nunc, qualis imago hæc gratuita fue-
 rit ante lapsum? Respondet Apostolus Paulus nominando ju-
 stitiam

Justitiam & sanctitatem veritatis, q. d. imaginem Dei fuisse
placentem humane nature concreatam integritatem, constan-
tem notitiâ Dei & creaturarum Colof. 3. v. 10. justitiâ & san-
ctitate, Gen. 2. v. 19. libero arbitrio ad faciendum bona & fu-
giendum mala, Sir. 15. v. 14. deniq; dominio super creaturas.

X.

Tria ergò constitutivè ingrediuntur banc imaginem. 1. intellectus, 2. voluntas. 3. facultates ceteræ, ratione subjecti.

XI.

In intellectu hominis omnium rerum humanarum divi-
narumq; vera & perfecta cognitio erat, ut testantur dicta,
Gen. 1. v. 31. Eccles. 7. v. 30. Sir. 17. v. 5. Colof. 3. v. 10. in vo-
luntate, suavissima sanctissimæq; consensus, quod colligitur ex
Novi Adami Jesu Christi studio. Sicut enim ille Job. 4. v. 34.
omnem delectationem in amore Dei semper positam habuit, ita
& prior Adam in Paradiso & post lapsum renatus quilibet,
faciet Psal. 122. v. 1. in ceteris viribus erat promptum obse-
quium Prov. 8. v. 30 31. 32.

XII.

Inter has qualitates numeratur etiam immortalitas
quam homini fuisse concreatam contra Pelagianos & Pboti-
nianos probatur. 1. quia homo conditus fuit ad ἀφθαρσίαν,
Sap. 2. v. 23. 2. quia conditus ad imaginem Dei, quæ etiam
complectitur immortalitatem, Gen. 1. vers. 27. 3. quia mors
comminationis loco homini denunciatur, Gen. 2. v. 17. 4. quia
mors per invidiam diaboli Sap. 2. v. 24. protoplastorum pec-
catum, Rom. 5. v. 12. & 6. v. 23. 1. Cor. 15. v. 21, 55. introijt in
mundum. 5. quia tempore ἀποκατάστασις πάντων, Act. 3. v. 21.
mors non erit Apoc. 21. v. 4. igitur nec fuit in statu integri-
tatis. Problemata hinc duo 1. An contraria sint, 1. Cor. 11, v. 7.
& Gen. 1. v. 27. Neg. 11. An immortalitas fuerit naturalis
proprietas? Aff.

Dam-

XIII.

Damnantur hinc. 1. Error Flacianorum, qui imaginem Dei ipsam substantiam hominis finxerunt. Nam sequeretur, imaginem esse vel ipsum hominem, aut animam, aut corpus, aut substantiam diversam ab homine, aut partem essentialem animæ. Quæ omnia absurda sunt.

XIV.

Secundò error Anthropomorphitarum, qui Deo humanam formam affinxerunt. Refutatur enim ex Job. 4. v. 24. Luc. 24. v. 39.

XV.

Tertiò Manichæorum, qui imaginem Dei in anima quidem posuerunt, sed addiderunt eandem animam hominis ex substantia Dei esse, quod falsum, tum enim homo esset Deus absq; peccato.

XVI.

Quartò Photinianorum, qui imaginem Dei in Dominio super creaturas principaliter ponunt. Convincuntur enim inde. 1. quod quidam gerant imaginem Dei, qui tamen dominio destituuntur. E. g. Christus etsi Deus Rom. 9. v. 5. omnium dominus Job. 3. v. 35. Matth. 28. v. 18. Psal. 8. v. 7. in exinanitione fuit pauperrimus 2. Cor. 8. v. 9. Zach. 9. v. 9. Mat. 8. v. 20. Job. 12. v. 6. item Paulus, 2. Cor. 6. v. 10. & multi alij sancti demortui. 2. quia demones & filij hujus seculi Job. 21. v. 9. 8. 9. Psal. 144. v. 13. dominantur, qui tamen non habent imaginem Dei. 3. quia potiora dona sunt sanctitas & justitia, quam dominium super creaturas. Confer 1. Cor. 1. v. 26. Rom. 14. v. 17. 4. quia in restauratione imaginis dominium inbruta non restauratur principaliter.

XVII.

*Ut autem illustriora hæc fiant, probaturi imaginem in
i stâ*

istâ qualitatum perfectione constare, ex dicto nostro, duo elici-
mus theoremata. Primò dicit Apostolus in renatis renova-
ri novum hominem Eph. 4. v. 23. 24. unde concludimus: quod
per renovationem acquiriturè, per carnis vetustatem non ha-
betur, Joh. 3. v. 6. Atqui per renovationem imago Dei acqui-
ritur. Ergò imago Dei consistit non in anima essentia, sed
qualitatibus, & aliud anima, aliud imago Dei.

XVIII.

Deinde docet Apostolus illam consistere in justitiâ & san-
ctitate veritatis, unde iterum argumentor: Quæ veritatis
agnitio, ex Spiritus Sancti illustratione oritur in hominibus,
non est concreata anima humane post lapsum proprietas, sed
est lux per Spiritus Sancti, & verbi, Φωτισμὸν accensa, Eph.
5. v. 8. & 1. v. 17. Iob. 8. v. 22. Iob. 1. v. 9. & 9. v. 39. Talis
autem est imago Dei, ergò non in anima essentiâ ponenda.

II.

XIX.

Nunc dicendum de Imaginis Dei in lapsu indole. Queri-
tur ideò, qualis fuerit imago Dei in ipso lapsu? Resp. quod ex
precepto Apostolico, ἐνδύσασθε τὸν κενὸν ἀνθρώπου, colligatur
abundè, quid imagini in lapsu acciderit. Nempè, 1. imago
istâ est exuta, siquidem illam induere nos oporteat, 2. est ve-
terata, varia vitia ejus loco hominem occuparunt, quæ prio-
rem imaginem deleverunt deformatuntq̃.

XX.

De priori observandum, ablationem hanc non ipsam ho-
minis substantiam abolevisse, integritatem & excellentiam
nature depravasse. Quod autem amiserit, in causa fuit man-
dati divini violatio: quocunq̃ die comederis ex ista arbore,
morte morieris, Gen. 2. v. 17.

Fluunt

XXI.

Fluunt hinc consecraria, 1. Quæ lapsus causa. Resp. non Deus Psalm 5. v. 5. Gen. 2. v. 17. Sirac. 15. v. 14. sed diaboli seductio & hominis propria voluntas. 2. Num ex 1. Tim. 2. v. 14. possit probari, Adamum non fuisse seductum? Neg. & conferatur Rom. 5. v. 14. 15. 1. Cor. 15. v. 22. 3. Num solus eius externus pomi fuerit causa amissionis imaginis D E I. Neg.

XXII.

Porro affirmativam hujus nostræ sententiæ probantes, adducimus pro nobis tum testimonia scripturæ, Ephes. 1. v. 8. Rom. 8. v. 7. Eph. 2. v. 3. Rom. 7. v. 23. Colos. 2. v. 3. Ephes. 2. v. 1. tum rationes, 1. quia si renovandi sumus, ut ex novâ quadam creatione in nobis restituatur imago Dei, utiq; erit amissa. Assertionem confirmant Colos. 3. v. 10. 2. Cor. 3. vers. 18. Eph. 4. v. 23. & Ambros. in 1. Cor. 15. cap. ait: Peccator imaginem Adæ portat, justus vero imaginem Christi. Ergo sicut portavimus veterem hominem ante baptismum, ita & post baptismum portemus novum. 2. si aliter describitur homo ante lapsum, quàm post lapsum, homo imaginem Dei amisit sed verum prius; Ergo & posterius, vid. 1. Cor. 15. v. 49. & Damasc. lib. 4. Orth. fid. cap. 4.

XXIII.

Constitutâ hac sententiâ orthodoxâ, facile animadvertimus, quid respondendum sit ad argumenta adversariorum, qui contrarium nobis obtrudere volunt: 1. enim non obstat, quod homo etiam post lapsum dicatur imago Dei, Gen. 9. v. 6. Sap. 2. v. 23. Jacob. 3. v. 9. Gen. 5. v. 1. Nam hoc scripturæ dicit vel in respectu ad primam creationem, vel ad reliquas imaginis divinæ, vel ad beneficia Christi. 2. Nec dictum Psalm 39. v. 7. quia pro imagine legendum umbra, quod in-

B

telli-

telligitur de vitâ nostrâ totâ in hoc mundo transigendâ. 3. Nec obstat dominium super creaturas, quippe quod non est principalis pars divina imaginis, sed tantum minus principalis, valdè nunc labefactata.

XXIV.

Sequitur alterum membrum, ubi itidem tenendum, licet ab hominibus ablata imago Dei sit, tamen tenues quadam scintille & indicia turpis & honesti, justi & injusti retinuerunt, de quibus Paulus Rom. 2. v. 14. 15. quanquam ille non sint ipsa illustris imago, ad quam primus homo fuerat conditus; nec τῆ Φύσε, sed τῆ Χάρι insint, donec conformitas illa, omniumq; animæ facultatum congruens ad voluntatem παρασκευασία, qualis primò erat in homine, decurso hujus vitæ termino, in nobis iterum perficiatur.

XXV.

Ufus vero harum reliquiarum est sextuplex potissimum. 1. testimonium pristinae præstantiæ. 2. conservatio externæ disciplinæ, 3. indagatio cultus divini, Act. 17. v. 27. 4. indicium misericordiæ divini. 5. Gloria Dei Psal. 19. v. 1. 6. convictio improborum, Rom. 1. v. 18. 19.

XXVI.

Oriuntur hinc dubia I. An in mente sint relicte istæ scintille imaginis? Aff. II. An detur peccatum originale? Aff. & conf. Gen. 8. v. 21. Job. 14. v. 4. Jer. 17. v. 9. 4. Esd. 4. v. 30. Job. 3. v. 6. Job. 1. v. 13. Rom. 5. v. 12. Eph. 2. v. 3. 1. Job. 3. v. 4. 5. Rom. 7. v. 17. Gal. 5. v. 16. III. Utrum omnia naturalia in homine permanferint integra? Neg.

XXVII.

Excludimus igitur errores Anabaptistarum, qui peccatum originis planè pernegant: Zwingly, infantes ideo à peccatis immunes pronunciantis, quia legem ignorant Rom. 4. v. 15.

v. 15. interim non videntis, naturam infantum, prout est ex
carnali generatione, & peccato corrupta, ἀνομογενεῖς: Ponti-
ficiorum, qui volunt naturalia in hominibus mansisse inte-
gra.

III.

XXVIII.

Restat ultima imaginis divina meditatio. Qualis nunc
sit post lapsum? Respondet divinus Moses in Genes. 3. v. 7.
Aperiebantur oculi ipsorum, & videbant se esse nudos, con-
sueruntque folia ficus, & fecerunt sibi perizomata. Hic vide-
mus quod postquam primiparentes in lapsu imaginem amise-
rint, post lapsum facti sint nudi, Luc. 10. v. 30. miseri Esa. 64.
v. 6. omnis generis calamitatibus subjecti.

XXIX.

Deus autem, qui est Deus omnis consolationis, 2. Cor. 1.
v. 3. statim ab initio promittit semen mulieris Christum Je-
sum, Gen. 3. v. 15. quem etiam in plenitudine temporis emisit,
factum ex muliere, factum sub lege, ut huic subjectos redi-
meret, ut adoptionem filiorum reciperemus, Gal. 4. v. 4. 5. is
quando venerat, destruxit opera diaboli, 1. Job. 3. v. 8 conso-
laturque cum oves perditas ex domo Israel Matt. 15. v. 24. & c.
tum omnes alias Matth. 18. 11.

XXX.

Quomodo verò facta sit ista restauratio, docet Apostolus
Petrus, 1. Pet. 1. v. 3. 4. ubi duorum meminit salutis raparan-
da mediorum, Regenerationis nostrae, & Resurrectionis Chri-
sti. Per regenerationem nascimur filij Dei, Job. 1. v. 13. qui
antea eramus inimici Dei Colos. 1. v. 21. Rom. 5. v. 10. quae na-
tivitas consistit in verbo & sacramentis, 1. Pet. 1. v. 23. Job. 3.

v. 5. Per Resurrectionem admonemur autem Christi, ut & nos
in novitate vite ambulemus.

XXXI.

Includuntur hæc duo in Baptismo. De quo memorabilia sunt verba Luther. lib. de Captiv. Babylon. tom 2. VVit. Lat. An. 1546. p. 80. Peccator non tam ablui quam mori debet, ut totus renovetur in aliam creaturam, & ut morti ac resurrectioni Christi respondeat, cui per baptismum commoritur & corresurgit. Et paulò post. Quamdiu vivimus, semper id agimus, quod Baptismus significat, id est, morimur & resurgimus: morimur, inquam, non tantùm affectu & spiritualiter, quo peccatis & vanitatibus hujus mundi renunciamus, sed revera vitam hanc corporalem incipimus relinquere, & futuram vitam apprehendere, ut sit realis (quod dicunt) & corporalis quoq; transitus, ex hoc mundo ad patrem. Quibus adjungantur verba Chrysost. hom. 9. epist. ad Heb. Sicut mortuus est Christus in cruce, sic & nos in baptismo, non carni, sed peccato. intueri nunc mortem & mortem: ille mortuus est in carne nostrâ, vetus autem homo sepultus est, & resurrexit novus conformis factus similitudini mortis ejus; si ergò necesse est baptizari iterum, necesse est rursus eundem ipsum mori: Baptisma enim nihil aliud est, quàm interitus ejus qui baptizatur, & resurrectio illius. Hæc ille. Sic Deus vult, ut portemus imaginem cœlestis, 1. Cor. 15. v. 49. & si mundi rectiq; incessemus, statim evigilabit, & peccatum reddat habitaculum justitiæ nostræ Job. 8. v. 6. atq; ita servabimur per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus Sancti, ut justificati ipsius gratiâ, hæredes simus, secundum spem vitæ æternæ, Tit. 3. v. 5. 6. 7.

XXXII.

Verum dubitare quis poterat, num perfectè imago Dei
in

in Baptismo reparatur? Respondet optimè Lutherus in conc. 8. de Baptism. tom. 1. VVit. An. 1545. pag. 72. b. Significatio hujus sc. baptismi spiritualis regeneratio, donum gratia & justitiæ, illa in baptismo quidem incipiunt, non tamen prius perfectè ea consequimur, quàm moriamur, &c. Nam quoniam carnales sumus Rom. 8. v. 14. manet caro in nobis, quamdiu vivimus, quæ non permittit, ut perfectè regeneremur. Summus igitur & perfectus gradus erit, cum in futura gloria Christo reparatori nostro conformabimur.

XXXIII.

Rejiciendus hic error Anabaptistarum quorundam, hoc lavacrum regenerationis planè tollentium, sine quo tamen Christus dicit neminem salvari Job. 3. v. 5. & Paulus 1. Cor. 15. v. 50. dicit carnem & sanguinem non possidere regnum Dei. Et Johannes in Apoc. 21. v. 27. ait commune nihil intraturum in regnum Dei: necesse ideo, ut purgemus nos. Deinde error Photinianorum contemnendus, qui hominem peccatorem proprijs viribus semetipsum purum facere docent, quod est extenuare, imò abjicere meritum Christi.

XXXIV.

Pro sententiâ nostrâ probandâ, sc. in Baptismo renovari imaginem Dei, adducimus hæc argumenta: Prius ex nostro dicto desumitur, significatum per verbum ἐνδύσασθαι, quod est induere: de quo insignis est locus Gal. 3. v. 27. quicumq; in Christum baptizati estis, Christum induistis, quoniam certum & evidens est testimonium, nos in baptismo (spirituali Circumcisione) exuere corpus peccatorum carnis Colos. 2. v. 11. vicissimq; induere absconditum cordis hominem, in incorruptibilitate mansuetum & quietum spiritu in conspectu Dei pretiosum 1. Pet. 3. v. 4. Hæc vera est vestis nuptialis Matt. 22. v. 11. Quapropter & Propheta Esaias, nomine totius

Ecclesia, Esa. 61. v. 10. dicit, induit me vestimento salutis & indumento justitiæ operuit, quasi sponsum sacerdotali ornatu, & quasi sponsam ornatam monilibus. Conferatur Eph. 5. v. 25. 26. 27.

XXXV.

Proximum testimonium desumitur ex verbo μεταμορφῶσαι transformari 2. Cor. 3. v. 18. cujus evidens argumentum Rom. 8. v. 29. quos præsciuit & prædestinavit conformes ὡς εἰκόνα imaginis filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus, &c. unde & vult Paulus in suis Galatis μορφοῦν Gal. 4. v. 19. cupitq; se configurari morti Christi Philip. 3. v. 10. Sed talis transformatio fit in baptismo Rom. 6. v. 13. 18. 19. 1. Thes. 4. v. 3. &c. quia hæc metamorphosis non placet nisi fiat in regeneratis, imò in non renatis hæc non cadit.

XXXVI.

Ita habuimus doctrinam de imagine Dei brevissimis thesibus inclusam. Cujus recordatio, quoties animum subit, toties de tribus simul cogitabimus; præteritâ captivitate, præsentî libertate, & vicinâ mortalitate.

XXXVII.

Legimus de populo Israelitico, in Exodo sacrâ, quod post mortem Josephi, varijs servitutibus Ægyptiacis fuerit subiectus, sed Deus per manum Moysis eductum pristina libertati restituit. Sic & nos missi quondam eramus culpâ nostrâ sub legis peccati, mortisq; jugum lamentabile, quando divinam imaginem amiseramus. Ibi cœlestis iræ fornax in stipulas sive actiones & labores peccatorû luteos succensa nos deniq; absorptura fuerat universos, nisi λυτρωτὴς ille, cujus typum Moses gerebat, nos potenter ex igneo illo carcere eduxisset, hostes spirituales undâ suî sanguinis submersisset, nobisq; sedem promissionis æternam aperuisset.

XXXIIX.

Consimiliter scriptura meminit sacerdotum & seniorum

rum quorundam qui ex captivitate babilonica cum Esdrâ Jerosolymam venerant: hi videntes fundamenta prioris templi, dicuntur aspectu posterioris ad lachrymas provocati. 1. Esd. 3. v. 12. quanto magis nos in memoriam nobis revocare convenit statum peccati, in quem lapsi amisimus imaginem Dei illustrem. Christus Jesus autem Salvator noster in hoc mundo restituit in tantum, in quantum ipsius verbo & sacramentis rectè convenienterq; utimur, donec hinc in caelestem patriam, ubi perfectissimam accipiemus imaginem, migraverimus.

XXXIX.

Nec non Absolon filius Davidis Charissimus quando erat pulcherrimus omni maculâ carens, fertur honore isto contentus esse noluisse, verum regiam patris coronam appetens occubuisse, 2. Sam. 14, 15, 16, 17, 18. ita quoq; Adam filius Dei per creationem charissimus, & pulcherrimâ Dei imagine ornatissimus, honore isto non contentus occubuit, occubissetq; perpetuò, nisi filius Dei ipsum liberasset, manuq; medicâ succurrisset. vid. Job. Arndt. lib. 1. cap. 2. de Christ.

XL.

Hac ad nostram doctrinam scripta sunt, Rom. 15. vers. 4. ut reminiscamur, unde exciderimus, & ut pœnitentiam agentes bonis operibus studeamus, Apoc. 2. v. 5. quod si fecerimus, duplex hoc ex loco nobis usus proveniet: nimirum cognitio Dei, & nostri.

XLI.

Deum homo cognoscit ex hoc loco, quod is omnia sit, imò summum bonum, unde omnia suam essentiam habeant. Nam quia homo imago est bonitatis divinae, erit Deus essentialiter summum bonum, vita, amor, sanctitas. unde Matth. 19. v. 16.

v. 16. 17. interroganti cuidam habenti Christum pro puro homine: bone Magister, quid faciam, ut habeam vitam eternam; respondit Dominus: quid me dicis bonum? nemo est bonus nisi solus Deus: id est, Deus est solus essentialiter bonus, præterq̄ illum, & sine illo, potest nihil boni consistere.

XLII.

Ideo illi soli debetur omnis laus, gloria, & benedictio, Apoc. 5. vers. 13. & nulli creatura, Dan. 9. v. 7. pro hac creaturâ imaginis excellentiâ: imò non tantum pro communicatione, sed etiam pro amissa reparatione, ut fecisse Apostolos legimus, Gal. 1. vers. 4. 5. Ephes. 1. vers. 1. 1. Pet. 1. v. 3. Apoc. 1. v. 6.

XLIII.

Seipsum ita cognoscit homo, quãdo pristinae dignitatis memor bodiarnam miseriam serijs gemitibus deplorat, nec peccatis operibusq̄, infrugiferis tenebrarum amplius serviens Ephes. 5. v. 11. implicat se vicissim servitutis jugo, 2. Cor. 6. v. 17. sed Deo Redemptori gratias agit, repetens illud Exod. 15. v. 1. 2. cantabo Jehova, quia magnificatus est: equum & sessorem ejus projecit in mare: fortitudo mea & laus est Jehova: fit enim in salutem iste Deus meus: propterea tabernaculum faciam ei, ipse DEUS patris mei: propterea exaltabo eum, &c.

XLIV.

Tum quoq̄, cognoscit se ipsum homo, cum amissas dotes per Christum indies reparare studiosè contenerit, quod docet Apostolus Petrus 1. Pet. 1. vers. 17. 18. 19: Si patrem invocatis eum, qui judicat sine acceptione personarum, secundum uniuscu-

niuscujusq; opus in timore commorationis vestre tempus con-
versamini: scientes, quod non corruptilibus argento vel auro
redempti estis de vanâ vestrà conversatione paternâ traditio-
ne acceptâ, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati & in-
contaminati Christi.

XLV.

Porismata ex nostro dicto hæc fluunt generalia:

- I. Imaginem Dei per lapsum esse amissam.
- II. In Baptismo renovari hominem, & Veterem corru-
ptum induere novum.
- III. Hominem absq; renovatione jam Deo non placere.
- IV. Imaginem Dei verè fuisse in hominibus ante la-
psum.
- V. Imaginem Dei consistere principaliter in justitiâ
& sanctitate originali, minus vero principaliter in Dominio
super creaturas.
- VI. Imaginis Dei post lapsum sunt quedam rudera, quæ
tamen non sunt ipsa illustris Dei imago.

XLVI.

Specialia autem sequentia sunt. Meditanda

- I. Dei patris erga homines misericordia, donantis suam
imaginem homini.
- II. Dei filij erga homines amor, restaurantis imaginem
Dei in illis.
- III. Dei Spiritus Sancti gratia, renovantis & abluentis
nos per baptismum, ut indies resurgere possit novus homo.
- IV. Nostra obedientia, quâ indefinenter vitæ novitati
studeamus oportet.

XLVII.

Specialissima hæc addamus, quæ spectant scriptura que-
dam

C

dam dicta, prout citantur in hoc loco, ostenditurq; non rectè applicari ab adversarijs.

I. Ecclesiastici cap. 17. vers. 3. vitium versionis est: in Græco habetur ἰσὺς non δεετῆ.

II. Psalm 8. v. 7. non loquitur de statu hominis ante lapsum, sed de Christo, ut apparet ex applicatione, 1. Cor. 15. v. 27. Eph. 1. v. 22. Heb. 2. v. 6.

III. Parab. Luc. 10. v. 30. nihil probat, quia non est ejus scopus tractare de imagine Dei principaliter.

IV. Sap. 2. v. 23. in Græco est ἐπὶ ἀφραγία, non inexterminabilis, quod vulgata versio habet.

V. Ecclesiastici 10. v. 15. non loquitur de prima & originali, sed ex primâ ortâ & actuali superbia.

VI. Rom. 5. v. 19. ἐφ' ᾧ, non rectè vertitur per quatenus, sed per quare, ut Matth. 26. v. 50.

VII. Heb. 7. v. 9. ὡς ἐπὶ εἰπῶν significat uno verbo dicere, summatim dicere.

XLVIII.

Atqui ita jam concludimus locum de imagine Dei, pro instituti nostri ratione breviter tractatum: Eundem verò Deum supplicibus votis invocamus, velit sibi prout ab initio, ita & nunc Ecclesiam suam hac mundi senectâ graviter afflictam, habere commendatam, curetq; ne quid detrimenti ab hostibus capiat, propter sanctum nomen suum in secula benedictum,

Amen.

Erudi-

Eruditissimo

Dn. RESPONDENTI.

Hic demum est sapiens, sapiens uti censet Homerus,
Qui retrò videt, & qui simul antè videt:
Præteritum & præsens qui perspicit atq; futurum,
Et sic prudenter, quod gerit, omne gerit.
Illa profana sacris si quisquam accommodat, ajat:
Est sapiens, qui scit, quid sit imago Dei.
Nam quid ea antè, quid in, quid post lapsum anxium
Adami

Jam fuerit, sit, erit, quæ bona, quæ mala sint,
Omnia mente tenet scripturâ interprete sacrâ,
Et vult in primum posse redire locum:
Exoptatq; prior quicquid corruptit Adamus,
Posterior merito restituisse velit:
Velle bonum & rectum, quod verum est, cernere acutû,
Maximum amare Deum, proximum amare suum.
In pulchro hoc stadio & studio si pergere porrò
FERDINANDE voles, nomen habere vales:
Nomen, divinam quod amas sapientiam, & illam
Nunc didicisse probè, post docuisse cupis,
Gratulor hanc mentem, & quod opus molirier in te
Cœpit, perficiat gratia dia, precor.

L. M. Q. F.

Præses

Johannes Tarnovius.

Absalo-

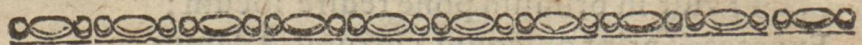
Absalomo cupidus patris abstulisse tiaram
Suspensus vitam perdidit ipse suam.
Invidus altisoni sic Adam patris honoris
Cum vitâ amisit quicquid honoris erat.
Ergò quum dextrè doceas hac vitâq; bonosq;
Justè restitui qua ratione queat,
Lauru donatus sentisces gaudia cœli,
Ac erit ornatus pristina imago tuus.
Maçte igitur virtute nova, maçtatus honore
Primo patris fulgida stella clues.

Honoris & Moris ergo

L. Mç. f.

Johannes Nieman

Neost. Holsatus.

Nobile Doctrinæ specimen FERDINANDE dedisti
Nobilis ingenij fertilitate scatens.
Publicus hinc ardescit amor, laus inde resultat,
Tollere quam nescit mortis avara manus.
Non hinc incipiam limâ mordacius uti,
Non versu nomen magnificabo tuum.
Nil etenim prodest hederam suspendere vino
Vendibili; ut verè vox cluit illa vetus.
Quin modo perge manu doctorum volvere scripta
Afsiduâ, Eusebium cum pietate colens.
Sic quondam poteris Patriæ superesse columna,
Et Matri atq; Patri dulce levamen, Amen.

Ita gratulari voluit

Christianus Frieman Lubec.

